

งดเผาตอซังฟางข้าวลดปัญหาหมอกควัน

จากผลการวิจัยของ กรมการข้าว เมื่อปี 2555 ระบุว่า การเผาตอซังฟางข้าวนอกจากจะสร้างปัญหาหมอกควัน และฝุ่นละอองในอากาศซึ่งส่งผลต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนแล้ว ยังมีผลกระทบต่อคุณสมบัติดินและเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ ในหลายด้านประกอบด้วย

1. การเผาตอซังภายหลังการเก็บเกี่ยวข้าว เป็นการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์จากพื้นดินสู่บรรยากาศ ซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญที่ก่อให้เกิดภาวะโลกร้อน
2. การเผาตอซังทำให้ดินแน่นทึบ อัตราการซึมของน้ำช้าลง การไหลทางแนวราบสูงขึ้น ทำให้เกษตรกรต้องใช้น้ำมากกว่าปกติในการปลูกพืช
3. การเผาตอซังทำให้ปริมาณไนโตรเจนบนผิวดินลดลง ส่วน pH ของผิวดินเพื่อขึ้นเล็กน้อย เมื่อน้ำท่วมคราวต่อไปจะมีการปรับ pH ให้เข้าสภาพเดิมอีก
4. ปริมาณจุลินทรีย์หลายชนิดลดลงหลังการเผาตอซัง
5. การเผาตอซังทำให้สูญเสียธาตุอาหารที่ควรสะสมในดิน ในพื้นที่ปลูกข้าว 78 ล้านไร่ มีปริมาณตอซังฟางข้าวหลังเก็บเกี่ยว ประมาณ 47 ล้านตัน คิดเป็นมูลค่าของธาตุหลักคือ ไนโตรเจน ฟอสฟอรัส และโพแทสเซียม
44,886
ล้านบาท และปริมาณธาตุอาหารที่สูญเสียไปกับการเผา
11,468
ล้านบาทต่อปี

การจัดการตอซังฟางข้าวแทนการเผาตอซังฟางข้าว

การจัดการตอซังฟางข้าวมีหลายวิธี

1. การใช้จอบหมุนกลบฟางข้าว ต้องใช้เวลาหมักฟาง 2 สัปดาห์ มีอัตราการสิ้นเปลืองน้ำมันเชื้อเพลิงเพิ่มขึ้น

และใช้ระยะเวลาในการเตรียมดินต่อพื้นที่มากกว่าแปลงที่เผาตอซัง อัตราค่าจ้างในระบบการจ้างเตรียมดินจึงเพิ่มขึ้น อีกทั้งเกษตรกรหาผู้รับจ้างยากกว่าแปลงที่เผาฟาง

2. การใช้เครื่องจักรกลไถกลบตอซังฟางข้าว เป็นวิธีการจัดการที่ต้องหมักฟางประมาณ 2 – 3 สัปดาห์ก่อนการปลูกข้าวฤดูถัดไป เพื่อลดผลกระทบต่อการเจริญเติบโตของข้าวในระยะแรก หรือที่ชาวบ้านเรียกว่า ข้าวเผาตอซัง ซึ่งเกิดจากปฏิกิริยาทางวิทยาศาสตร์ มีผลให้ไนโตรเจนที่สะสมในดินมีปริมาณลดลงชั่วคราว นอกจากนี้ การย่อยสลายยังมีการปลดปล่อยสารเคมี เช่น กรดอินทรีย์ ก๊าซต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อการเจริญเติบโต ทำให้วิธีนี้ไม่เหมาะกับเกษตรกรที่ต้องการทำนาอย่างต่อเนื่องทันที เนื่องจากต้องใช้เวลาในการหมักฟาง

3. การใช้จุลินทรีย์เร่งการย่อยสลายตอซังฟางหลังเก็บเกี่ยว เป็นทางเลือกที่เกษตรกรไม่จำเป็นต้องเผาตอซัง แต่สามารถย่นระยะเวลาการเตรียมพื้นที่ให้เหลือเพียง 7 วัน ทำให้ปลูกข้าวได้เร็วขึ้น ลดผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมอันเนื่องจากการเผา อีกทั้งเป็นการอนุรักษ์ทรัพยากรดินและน้ำ และช่วยเพิ่มผลผลิต 27 – 36 เปอร์เซ็นต์ ลดต้นทุนค่าเตรียมดิน

50

บาท/ไร่ เมื่อใช้สารเร่งการย่อยสลายฟางข้าวที่พัฒนาโดยกรมวิชาการเกษตร

ดังนั้น การใช้สารเร่งการย่อยสลายตอซังจึงเป็นทางเลือกในการจัดการตอซังฟางข้าวที่มีประสิทธิภาพ สามารถทำนาในรอบต่อไปได้อย่างรวดเร็ว ช่วยลดมลภาวะจากการเผาและอนุรักษ์ความอุดมสมบูรณ์ของดินในระยะยาว จึงควรแนะนำและสนับสนุนให้เกษตรกรปฏิบัติกันอย่างแพร่หลาย นอกจากนี้ ยังก่อเกิดประโยชน์ต่อเกษตรกรในหลายด้าน อาทิ

- เกษตรกรสามารถปลูกข้าวรอบต่อไปได้เร็วขึ้น สามารถหลีกเลี่ยงสภาพอากาศที่แปรปรวน เช่น ฝนแล้ง น้ำท่วม และการระบาดของโรคแมลง อันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

- เกษตรกรสามารถปลูกพืชได้หลายครั้งเพื่อเพิ่มรายได้ของครัวเรือน

- เป็นการใช้ที่ดินเพื่อการเกษตรที่มีอยู่จำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุดโดยไม่ก่อให้เกิดการเสื่อมโทรมของทรัพยากรดิน

ข้อมูล : <http://region3.prd.go.th/Environment/index.php/2010-09-21-08-22-15/54-2016-01-22-06-37-08.html>

นพวรรณ ไชยวรรณ อุทัยศ นักสื่อสารมวลชน ชำนาญการ

กลุ่มรายการ ส่วนข้าวและรายการภูมิภาค